

Nr 55.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående garanti för ett lån, avsett att upptagas av Kalix älvs flottningsförening; given Stockholms slott den 14 januari 1927.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Paul Hellström.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 14 januari 1927.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena LÖFGREN, statsråden RIBBING, MEURLING, GÄRDE, PETERSSON, HELLSTRÖM, ROSÉN, HAMRIN, ALMKVIST, LYBERG.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anför departementschefen, statsrådet Hellström:

Sedan intressenterna i Kalix' älvs flottningsförening vid extra flottningsstämma den 25 juli 1925 bemyndigat styrelsen för föreningen att upplägga ett tjuguarigt amorteringslån med konverteringsrätt efter tio år å högst 750,000 kronor på villkor och mot säkerhet, som styrelsen ägde bestämma, har domänstyrelsen med skrivelse den 23 februari 1926 överlämnat en till styrelsen inkommen framställning från ledamoten i föreningsstyrelsen, överjägmästaren i övre Norrbottens distrikt J. Wallmark, däri denne efter samma styrelses uppdrag hemställt, att domänstyrelsen måtte förklara sig villig att teckna garanti för ett tjuguarigt lån till föreningen å berörda belopp eller ock, om så befunes erforderligt, utverka statsmakternas tillstånd till en dylik garantiförbindelse.

Innan jag närmare ingår på denna framställning, vill jag erinra att, enligt 30 § i lagen den 19 juni 1919 (nr 426) om flottning i allmän flottled, länsstyrelsen har att — där kostnader, som hänföres till flottledsutgifter, och i viss mån andra kostnader, finnas vara så betydande att, om de lades å allenast ett års flottning, denna skulle därigenom oskäligt betungas — i den ordning som i 14 och 15 §§ i nämnda lag sägs förordna, att sådana kostnader skola gäldas genom amortering under flera, högst tjugu år, medelst vissa avgifter å flottgodset (flottledsavgifter), så avvägda, att beloppet jämte ränta å vad oguldet inestår skäligen kan antagas bliva därmed under den beräknade tiden till fullo guldets. Enligt 25 § i lagen må, med undantag för kontors- och verkstadslokaler samt bostäder för personalen, allmän flottled tillhörig egendom ej för gäld in-tecknas eller pantsättas. I 40 § stadgas, att länsstyrelsen må utse en ledamot i styrelsen för flottningsförening, och i 50 § att en av de revisorer, som skola hava att granska styrelsens förvaltning och föreningens räkenskaper, likaledes skall förordnas av länsstyrelsen. Vidare skall enligt 70 § länsstyrelsen utöva tillsyn å allmän flottleds skötsel och underhåll samt föreningens verksamhet, varjämte teknisk tillsyn å flottledsanläggningarnas underhåll och nyttjande under länsstyrelsens överinseende åligger tjänstemännen å väg- och vattenbyggnadsdistrikten.

Reglemente för Kalix' älvs flottningsförening har av länsstyrelsen i Norrbottens län fastställts den 31 oktober 1922.

Till stöd för oförmälda framställning har *överjägmästaren Wallmark* åberopat bland annat en ansökning till fullmäktige för pensionsförsäkringsfonden rörande beviljande av ifrågavarande amorteringslån.

Sedan i sagda ansökning framhållits, att länsstyrelsen utsett en ledamot i styrelsen för föreningen, anföres vidare, att flottningsföreningens skulder, som uppginge till 750,000 kronor, förorsakats genom byggnadsarbeten utförda för flottningens underlättande. För tillgodoseende av sitt kreditbehov hade föreningen dittills varit hänvisad till enskilda banker. Emellertid bleve den ränta, som dessa betingade, mycket betungande. Om föreningen kunde erhålla lån mot billigare ränta, skulle detta möjliggöra lägre amorteringsavgifter, varav åter skulle följa, att mindervärdigt virke skulle i större utsträckning vinna avsättning. Tillika skulle beredas ökade arbetstillfällen.

Staten vore största skogsägaren efter Kalix älv med biflöden. Enligt senaste fastighetsvärderingen fördelade sig värdet å de skogar, från vilka virket framflottades genom sagda vattendrag, sålunda:

kronoparker	11,255,200	kronor eller 60.5	procent
ecklesiastika fastigheter	97,000	»	» 0.5 »
allmänningar	1,111,000	»	» 6 »
bolagshemman	2,109,800	»	» 11 »
övriga hemman	4,029,200	»	» 22 »

Då ifrågavarande flottled i stort sett utgjorde den enda transportleden för virke från de skogar, som vore belägna utefter densamma, skulle skogsvärdena bliva tämligen illusoriska, om flottleden icke möjliggjorde deras ut-

nyttjande. Då staten hade det ojämförligt största intresset av flottningsförhållandenas ändamålsenliga ordnande i vattendraget, syntes det med rättvisa och billighet överensstämmande, att staten på bästa sätt stödde företagets ekonomi. Det berättigade i dylikt understöd hade staten tidigare visat dels genom medgivande av ett amorteringslån å 550,000 kronor ur statens domäners fond åt Torne och Muonio gränsälvars flottningsförening (1921 års riksdag, prop. nr 140) dels och genom tecknande, jämte finska staten, av garanti för ett annat obligationslån å 1,500,000 kronor åt samma förening (1925 års riksdag, prop. nr 66).

Om statsmakterna hade ansett det icke vara förenat med någon risk att göra nämnda ekonomiska medgivanden, torde det innebära än mindre risk att lämna nu ifrågavarande stöd åt Kalix älvs flottningsförening. Även om föreningen icke kunde teckna någon formell säkerhet i sådant hänseende, vore att framhålla de stora skogskapital, som funnes utefter flottleden, statens egna stora ekonomiska intressen i företaget samt det allmännas möjlighet att öva tillsyn och väsentligt inflytande över företaget och däröver att fastställda amorteringar gäldades.

I sin nu förevarande framställning har Wallmark anført, att den ränta föreningen hade att gälda för sina banklån uppginge till $6\frac{1}{2}$ à 7 procent. Gentemot den låneansökan, som gjorts hos fullmäktige för pensionsförsäkringsfonden, hade fullmäktige ställt sig välvilliga, men hade de på grund av de för fonden gällande bestämmelser förklarat sig förhindrade att bevilja lånet, så framt ej garantiförbindelse erhöles å beloppet. Då domänverket vore den ojämförligt största virkesägaren efter flottleden och därför mer än någon annan intressent betungades av nu utgående höga räntor, syntes det ligga närmast till hands, att verket iklädde sig de största förpliktelserna i fråga om företagets finansiering på bästa ekonomiska sätt. Det torde få anses uteslutet, att vederbörande hemmansägare skulle kunna teckna dylik garanti, och bolagshemmanen efter flottleden ägdes nästan uteslutande av aktiebolaget Ytterstfors—Munksund, som befunne sig i konkurstillstånd.

Domänstyrelsen har i sin förberörda skrivelse förklarat sig kunna i allt väsentligt vitsorda vad Wallmark anført; och har styrelsen för egen del vidare yttrat i huvudsak följande.

Enligt vad styrelsen under hand inhämtat, torde fullmäktige för försäkringsfonden ställa sig tillmötesgående till framställningen.

Skulle finansieringen av flottningsföreningens förvaltning kunna ordnas på ifrågasatt sätt, syntes emellertid en ytterligare fördel för skogsfastigheterna efter flottleden kunna vinnas, då härigenom en god förutsättning torde skapas för ett sammanförande till ett ringa fåtal av de nu till ett sextiototal uppgående amorteringsdistrikten. Härigenom komme amorteringskostnaderna för i de särskilda distrikten utförda flottledsanordningar att väsentligen utjämnas och kostnaderna för utflottning av virke från de i allmänhet mera avsides belägna kronoskogarna att avsevärt nedgå.

Vad anginge den risk, som kunde tänkas förbunden med en garantiförbindelse av ifrågavarande art, ville styrelsen framhålla, att praktiskt taget någon sådan knappast kunde anses föreligga. Dels torde Kalix älvs allmänna flottled såsom transportled för virke från statens och enskildas skogar

vara av så stort statligt och allmänt intresse, att ett nedläggande av flottleden finge anses helt uteslutet, dels torde ock skogstillgångarna efter densamma, särskilt med de ökade möjligheter till förbättrad skötsel av desamma, som en större efterfrågan på smärre virkesdimensioner medförde, garantera för den ekonomiska driften av denna transportled erforderligt gods.

I detta sammanhang ville styrelsen därjämte erinra om, att omnämnda lån av 550,000 kronor, som givits Torne och Muonio gränsälvars flottningsförening, blivit av styrelsen, åt vilken uppdragits att bestämma rörande villkoren för lånet, utlämnat endast mot villkor av viss bokföring avseende lånets fördelning å de särskilda distrikten, varigenom amorteringen skulle underlättas.

Domänstyrelsen hemställde därför, att Kungl. Maj:t ville bemyndiga styrelsen teckna sådan garanti, som av fullmäktige för pensionsförsäkringsfonden kunde fordras såsom säkerhet för ett lån till Kalix älvs flottningsförening å 750,000 kronor och av sådan typ som i den föreliggande framställningen avsåges.

I ärendet hava infordrade utlåtanden avgivits den 13 mars 1926 av statskontoret, den 15 maj 1926 av länsstyrelsen i Norrbottens län samt den 25 maj 1926 av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.

Statskontoret anser icke något vara att erinra emot, att domänstyrelsen bemyndigas att teckna garanti för det lån å 750,000 kronor, som kunde bliva ur pensionsförsäkringsfonden utlämnat till flottningsföreningen. Med avseende härå har statskontoret åberopat vad domänstyrelsen framhållit beträffande ej mindre det betydande statliga och allmänna intresse ifrågasvarande flottled måste anses hava såsom transportled för virke från statens och enskildas skogar, på grund varav ett nedläggande av flottleden torde få anses helt uteslutet, än även den ringa risk, som enligt styrelsens uttalande syntes vara förbunden med den ifrågasatta garantiförbindelsen.

Länsstyrelsen i Norrbottens län tillstyrker obetingat bifall till domänstyrelsens framställning, enär det för domänstyrelsen såsom största skogsägare utmed flottleden uppenbarligen vore av stort intresse, att kostnaderna för flottningen i möjligaste mån nedbringades, och av den förebragta utredningen framginge, att någon risk knappast kunde vara förbunden med garantien.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen förordar på de i handlingarna anförda skäl bifall till framställningen.

Av vid ärendet fogade förvaltnings- och revisionsberättelser för räkenskapsåren 1924 och 1925 framgår, att omfattningen av flottningen utgjort respektive 2,947,095 och 2,734,972 klampar; att kostnaderna för flottning och underhållsbyggnad uppgått till respektive 1,133,799 och 1,017,630 kronor; samt att amorteringarna till föreningen uppgått till respektive 119,479 och 82,027 kronor.

*Departements-
chefen.*

Med hänsyn till de stora intressen staten såsom skogsägare efter ifrågasvarande flottningsled företräder samt på de av myndigheterna i övrigt anförda skäl anser jag mig böra förorda domänstyrelsens framställning. Med-

givande till garantiteckningen bör emellertid inhämtas av riksdagen. Ät Kungl. Maj:t torde få överlämnas att i samband med tecknande av garanti-förbindelsen bestämma de villkor och former, varunder garantin skall ställas, därvid bland annat bör övervägas frågan om nedbringande av det nuvarande antalet amorteringsdistrikt vid flottleden.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

a) medgiva, att Kungl. Maj:t må förbinda svenska staten att ikläda sig garanti för ett obligationslån å högst 750,000 kronor, avsett att upptagas av Kalix älvs flottningsförening,

b) bemyndiga riksgäldskontoret att i fall av behov infria nämnda förbindelse.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Maj:t Konungen bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Hugo Nordlander.